

151/1956 Ú.I.

VYHLÁŠKA

ministerstva zdravotnictví

ze dne 18. července 1956

o ochraně přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů a o jejich využití

Ministerstvo zdravotnictví stanoví v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady podle [§ 16 zákona č. 43/1955 Sb.](#), o československých lázních a zřídlech:

Část I

Úvodní ustanovení

§ 1

Ochrana přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů spočívá nejen v ochranných opatřeních proti účinkům, jimiž by mohly být tyto lázně a zdroje poškozeny, nýbrž i ve vytváření příznivých podmínek pro jejich rozvoj a v péči o to, aby jen tehdy byly přírodní léčebné lázně zřizovány a přírodní zdroje prohlašovány za léčivé, umožňují-li poskytování hodnotné preventivní a léčebné péče.

Část II

Zřízení přírodních léčebných lázní

§ 2

Přírodní léčebné lázně lze zřídit,

a) jsou-li v místě, kde mají být přírodní léčebné lázně zřízeny,

1. přírodní zdroje, které byly prohlášeny za léčivé (část III) a jichž má být přímo v tomto místě využito k účelům lázeňské péče (část IV), nebo

2. příznivé klimatické podmínky, zvláště pokud jde o nadmořskou výšku, polohu, čistotu, teplotu, vlhkost a pohyb vzduchu, délku a intenzitu slunečního záření a vegetaci,

b) jsou-li v místě, kde mají být přírodní léčebné lázně zřízeny, splněny požadavky na jakost vzduchu, vody a půdy a podmínky pro vybudování zařízení sloužících lázeňskému provozu.

§ 3

Za lázeňské místo prohlásí vláda na návrh ministra zdravotnictví území, na němž jsou nebo mají být zřízeny přírodní léčebné lázně.

Část III

Prohlášení přírodních zdrojů za léčivé

§ 4

(1) Za přírodní léčivé zdroje vod lze prohlásit dostatečně vydatné zdroje takových přirozeně se vyskytujících vod, které

a) mají vzhledem ke svému chemickému složení nebo fyzikálním vlastnostem stále vědecky prokázané a pro lidské zdraví tak užitečné účinky, že je v obecném zájmu, aby jich bylo používáno k léčebným účelům,

b) vyhovují zásadním hygienickým požadavkům,

c) jsou použitelné k léčebným účelům ve stavu, v jakém se vyskytují v přírodě, nebo po úpravě, která nezpůsobila jejich podstatné fyzikální nebo chemické změny.

(2) Za vody podle odstavce 1 písm. a) se považují především vody, které se podstatně liší od jiných vod buď teplotou (nad 25 stupňů Celsia) nebo větším obsahem rozpuštěných neustrojných tuhých sloučenin (nejméně 1 g v 1 kg vody) nebo plynů, na př. kyslíčnicku uhlíčitého (nejméně 1 g v 1 kg vody), sirovodíku (nejméně 1 mg v 1 kg vody) a radiové emanace (nejméně 100 Macheových jednotek) nebo jinými součástmi, které se v obyčejných vodách nevyskytují nebo ne v tak značném množství, na př. jodu (nejméně 5 mg v 1 kg vody), arsenu (nejméně 0,7 mg v 1 kg vody) a železa (nejméně 10 mg v 1 kg vody) anebo jinými farmakodynamickými součástmi.

§ 5

Pro prohlášení přírodních zdrojů plynů a emanací za léčivé platí obdobně podmínky pro prohlášení přírodních léčivých zdrojů vod uvedené v [§ 4 odst. 1](#).

§ 6

Za přírodní léčivé zdroje peloidů lze prohlásit dostatečně vydatná ložiska takových rašelin, slatin, bahen a jiných zemin, které

- a) mají vlastnosti a účinky uvedené v [§ 4 odst. 1 písm. a\) a b\)](#),
- b) vznikly přirozenými geologickými nebo biologickými pochody,
- c) jsou použitelné k léčebným účelům v původním stavu nebo po úpravě, která zvýšila jejich léčebné účinky.

§ 7

(1) Přírodní zdroj prohlašuje za léčivý ministr zdravotnictví.

(2) Návrh na prohlášení přírodního zdroje za léčivý může podat inspektorát pro ochranu přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů, zdravotnický odbor rady krajského národního výboru, příslušný podle polohy zdroje, nebo prostřednictvím tohoto odboru vlastník pozemku, na němž se zdroj vyskytuje, anebo orgán, který hodlá zdroje využívat.

(3) V návrhu je nutno popsat zdroj a jeho okolí, způsob jeho odkrytí nebo zachycení, vlastnosti a účinky jeho produktů a navrhovaný způsob jeho využití. K návrhu musí být též připojen geologický posudek, doklady o vydatnosti zdroje a o vlastnostech a účincích jeho produktů a zápis o výsledku místního ohledání provedeného zdravotnickým odborem rady okresního národního výboru.

§ 8

(1) Ministr zdravotnictví zruší prohlášení přírodního zdroje za léčivý, zjistí-li se dodatečně, že produkty přírodního léčivého zdroje nemají předepsané vlastnosti nebo účinky, pozbude-li zdroj potřebné vydatnosti anebo ztratí-li jeho produkty předepsané vlastnosti nebo účinky. Návrh na takové rozhodnutí může podat inspektorát pro ochranu přírodních léčivých lázní a přírodních léčivých zdrojů, zdravotnický odbor rady krajského národního výboru, příslušný podle polohy přírodního léčivého zdroje, anebo orgán, který zdroje využívá.

(2) V návrhu je nutno uvést důvod pro zrušení prohlášení přírodního zdroje za léčivý, zejména popsat, v jakém rozsahu, po případě jakým způsobem nastala ztráta vydatnosti zdroje nebo vlastností a účinků jeho produktů, a podle možnosti též o tom připojit k návrhu doklady a zápis o výsledku místního ohledání provedeného zdravotnickým odborem rady okresního národního výboru.

§ 9

Pro prohlášení přírodních zdrojů za zdroje minerálních vod stolních platí obdobně ustanovení o prohlášení přírodních zdrojů vod za léčivé s tou odchylkou, že za ně lze prohlásit zdroje takových přirozeně se vyskytujících vod, které obsahují méně než 6 g rozpuštěných neústrojných tuhých sloučenin v 1 kg vody, přičemž tyto součásti ani jednotlivě ani vcelku se nevyznačují výraznými farmakologickými účinky.

Část IV

Využití přírodních léčivých zdrojů a zdrojů minerálních vod stolních

§ 10

(1) K účelům lázeňské péče se smí využívat jen přírodních zdrojů, které byly prohlášeny za léčivé (část III). Při využívání přírodních léčivých zdrojů je nutno, pokud to není na újmu jejich řádného využití k účelům preventivní a léčebné péče, dbát o ochranu i ostatních obecných zájmů.

(2) Přírodních léčivých zdrojů mohou využívat orgány a zařízení, které jsou oprávněny poskytovat preventivní a léčebnou péči a jimž to povolí ministr zdravotnictví; povolení se udělí na podkladě místního ohledání provedeného inspektorátem pro ochranu přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů.

(3) V povolení k využití přírodního léčivého zdroje se stanoví, v jakém rozsahu, jakým způsobem a za jakých podmínek smí být zdroj využíván, aby se zabezpečily jeho stálá vydatnost, léčivé účinky a hygienická nezávadnost jeho produktů a ochrana i jiných obecných zájmů; při tom se též určí, jaká zařízení je nutno k tomuto účelu vybudovat a udržovat a jakým způsobem se může produktů zdroje používat pro lázeňskou péči a po případě i pro zvláštní účely.

Na dodržování těchto podmínek a na řádné vybudování a udržování předepsaných zařízení dozírá inspektorát pro ochranu přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů; zjistí-li při provádění tohoto dozoru závady a nedostatky, učiní včas nezbytná prozatímní opatření ([§ 22](#)).

(4) O využití přírodního léčivého zdroje, jehož správa spadá do oboru působnosti jiného ústředního úřadu nebo orgánu, rozhoduje ministr zdravotnictví v dohodě s vedoucím tohoto úřadu nebo orgánu.

§ 11

Využití přírodních léčivých zdrojů musí být plánováno tak, aby spotřeba odpovídala jejich kapacitě a aby jich bylo využito především pro účely lázeňské. Směrný plán využití přírodních léčivých zdrojů sestaví ministerstvo zdravotnictví v součinnosti se zúčastněnými ústředními úřady a orgány; stanoví v něm též množství produktů přírodních léčivých zdrojů, kterých smí být použito k jiným účelům než pro lázeňskou péči.

§ 12

Zdrojů minerálních vod stolních se využívá v rámci preventivní péče o zdraví pracujících zejména k dietetickým účelům a v boji proti alkoholismu.

Část V

Ochrana přírodních léčebných lázní

§ 13

Ochrana přírodních léčebných lázní se zabezpečuje lázeňskými statuty, stanovením ochranných pásem a jinými ochrannými opatřeními.

§ 14

Lázeňské statuty určují opatření, jež je nutno provést v lázeňském místě, aby byl chráněn léčebný režim a aby byl zachován, po případě vytvořen lázeňský ráz lázeňského místa.

V lázeňském statutu lze zejména stanovit, že

- a) ve vymezeném vnitřním lázeňském území budou zřizována a provozována jen zařízení sloužící lázeňskému provozu,
- b) ve zbývajících částech lázeňského místa budou zřizovány a provozovány závody a zařízení, jen pokud nepůsobí rušivě na poskytování lázeňské péče,
- c) v lázeňském místě budou provedena opatření potřebná pro hygienickou ochranu vzduchu, vody a půdy a zlepšení klimatických podmínek a vzhledu lázeňského místa,
- d) v lázeňském místě bude rozvíjena hospodářská, kulturní a výchovná činnost vytvářející příznivé podmínky pro poskytování lázeňské péče,
- e) průběžné pozemní komunikace budou vedeny mimo vnitřní lázeňské území a místní pozemní komunikace a dopravní zařízení budou upraveny tak, aby plně sloužily potřebám a pohodlí návštěvníků lázeňského místa.

§ 15

(1) Nepostačí-li pro ochranu přírodních léčebných lázní opatření stanovená v lázeňských statutech a je-li třeba i v okolí lázeňského místa zabránit účinkům, které by ohrozily nebo ztížily lázeňskou péči, stanoví se, zvláště u přírodních léčebných lázní menšího významu, jednotlivá ochranná opatření i mimo lázeňské místo, anebo jde-li o ochranu širšího rozsahu, vytyčí se kolem lázeňského místa ochranná pásma. Těmito ochrannými opatřeními se zakáže nebo omezí hospodářská činnost škodlivá přírodním léčebným lázním anebo se naopak uloží provádět jinou hospodářskou činnost tak, aby vytvářela příznivé podmínky pro poskytování lázeňské péče.

(2) Je-li toho zapotřebí k ochraně přírodních léčebných lázní, stanoví se další ochranná opatření i mimo ochranná pásma. Ustanovení odstavce 1 druhé věty platí obdobně.

§ 16

Pokud vydání lázeňských statutů a stanovení ochranných pásem, po případě jiných ochranných opatření není vyhrazeno vládě, vydává lázeňské statuty, po případě stanoví ochranná pásma a jiná ochranná opatření příslušný krajský národní výbor na návrh svého zdravotnického odboru; před rozhodnutím si vyžádá stanovisko orgánu povolaného k potvrzení příslušného územního plánu. Jestliže krajský národní výbor zjistí při projednávání návrhů statutů, po případě ochranných pásem a jiných ochranných opatření, že by při ochraně lázeňských míst byly dotčeny důležité hospodářské zájmy, předloží návrhy k rozhodnutí vládě.

§ 17

Aby se zabránilo škodám, které by mohly vzniknout přírodním léčebným lázním v mezidobí, než pro ně budou vydány statuty nebo stanovena ochranná pásma a jiná ochranná opatření, může inspektorát pro ochranu přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů stanovit nezbytná prozatímní opatření. O obsahu těchto opatření platí přiměřeně ustanovení [§ § 14 a 15](#).

Část VI

Ochrana přírodních léčivých zdrojů

§ 18

(1) Ochrana přírodních léčivých zdrojů se zabezpečuje stanovením ochranných pásem a jinými ochrannými opatřeními.

(2) Ochranná pásma a ostatní ochranná opatření zabezpečují ochranu přírodních léčivých zdrojů před takovou činností, zejména hospodářskou, která může rušit nebo jinak nepříznivě ovlivnit vydatnost fyzikální vlastnosti, chemické složení anebo hygienickou nezávadnost přírodních léčivých zdrojů. Takovou činností jsou zejména důlní práce, hlubinné vrtání, hloubení, vykopávky, násypy, skládky, znečišťování, uvolňování, přivádění a odvádění vod i plynů, lámání kamene, trhání skal a těžba dříví.

§ 19

(1) Ochranná pásma se zpravidla stanoví ve třech stupních.

(2) Území, které bezprostředně obklopuje přírodní léčivý zdroj a v němž mohou být zdroj nebo jeho produkty nejnáze a nejmázněji poškozeny, je ochranným pásmem 1. stupně. V tomto pásmu se učiní přísná opatření, aby byla zajištěna stálá vydatnost zdroje a jakost jeho produktů; zejména v něm jsou zakázány práce uvedené v [§ 18](#) s výjimkou prací potřebných pro provoz přírodních léčebných lázní nebo pro využití přírodních léčivých zdrojů, jež je dovoleno konat jen po předchozím souhlasu ministerstva zdravotnictví.

(3) Je-li nebezpečí, že by přírodní léčivý zdroj nebo jeho produkty mohly být poškozeny ze vzdálenějších míst, musí se kolem ochranného pásma 1. stupně stanovit ještě ochranné pásmo 2. stupně. V tomto pásmu je dovoleno konat práce uvedené v [§ 18](#) jen po předchozím souhlasu ministerstva zdravotnictví, které může vázat výkon těchto prací určitými omezeními.

(4) Aby se zabezpečila ochrana přírodního léčivého zdroje i v oblasti, která obklopuje ochranné pásmo 2. stupně a která má svými hydrologickými, geologickými a vegetačními poměry přímý vliv na udržení stálé vydatnosti nebo jakosti jeho produktů (na př. infiltrační oblast), může se stanovit i ochranné pásmo 3. stupně. Pro toto pásmo se stanoví, které z prací uvedených v [§ 18](#) jsou dovoleny jen po předchozím souhlasu ministerstva zdravotnictví, po případě s určitými omezeními.

(5) Ochranné pásmo 2. a 3. stupně se stanoví jen tehdy, není-li možno vystačit s jednotlivými ochrannými opatřeními proti rušivým účinkům prací uvedených v [§ 18](#).

§ 20

Je-li toho zapotřebí, stanoví se k ochraně přírodních léčivých zdrojů a jejich produktů jednotlivá ochranná opatření proti rušivým účinkům prací uvedených v [§ 18](#) i mimo ochranná pásma.

§ 21

Pokud stanovení ochranných pásem, po případě dalších ochranných opatření není vyhrazeno vládě, stanoví je krajský národní výbor na návrh svého zdravotnického odboru; krajský národní výbor si před rozhodnutím vyžádá stanovisko orgánu povolného k potvrzení příslušného územního plánu a inspektorátu pro ochranu přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů. Jestliže krajský národní výbor zjistí při projednávání návrhů na ochranná pásma, po případě další ochranná opatření, že by při ochraně přírodních léčivých zdrojů byly dotčeny důležité hospodářské zájmy, předloží návrhy k rozhodnutí vládě.

§ 22

Aby se zabránilo škodám, které by mohly vzniknout na přírodních léčivých zdrojích v mezidobí, než budou pro ně stanovena ochranná pásma a jiná ochranná opatření, může inspektorát pro ochranu přírodních léčebných lázní a přírodních léčivých zdrojů stanovit po projednání se zúčastněnými výkonnými orgány krajského národního výboru nezbytná prozatímní opatření. Pro obsah těchto opatření platí přiměřeně ustanovení [§ § 18 až 20](#).

§ 23

O ochraně zdrojů minerálních vod stolních platí obdobně ustanovení o ochraně přírodních léčivých zdrojů.

Část VII

Společná a závěrečná ustanovení

§ 24

Opatření podle této vyhlášky, pokud by jimi mohly být dotčeny vyhledávání a těžba nerostných surovin, lesní a vodní hospodářství, zemědělská výroba a myslivost, dráhy a veřejné komunikace (zejména silnice), hygienicko-epidemiologické zájmy, zájmy státní ochrany přírody anebo jiné obecné zájmy, musí být předem projednána s příslušnými orgány, které jsou určeny k tomu tyto zájmy hájit.

§ 25

Podle ustanovení [§ 25 zákona č. 43/1955 Sb.](#) jsou zrušeny předpisy o věcech upravených touto vyhláškou.*)

§ 26

Tato vyhláška nabývá účinnosti dnem 26. července 1956.

První náměstek ministra:

Dr. Štich v.r.

---

*) Zejména je zrušen výnos býv. ministerstva sociální a zdravotní správy o ochraně přírodních léčivých zdrojů č. 88/1941 Věst. min. vnitra.